

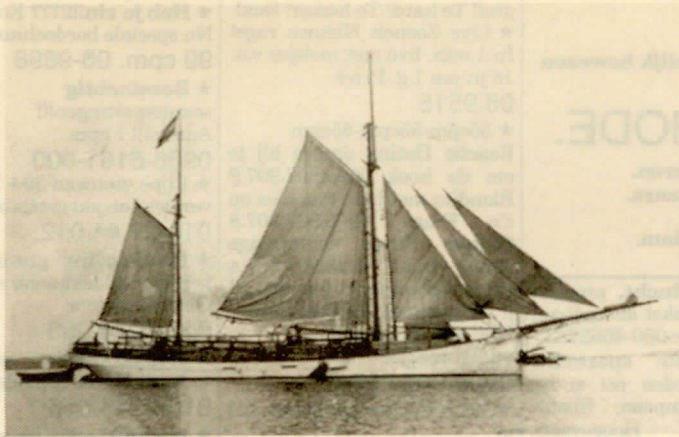
Jan Velthuis doet het met water

Is Jan Velthuis een schilderende schipper of een varende aquarellist? Water beheerst voor een belangrijk deel z'n bestaan. Dat is zeker. "Eén van de beste huidige aquarellisten," zegt Eric Bos, kunstrecensent van deze krant.

Hij hoeft er niet lang over na te denken. Een kundige kunstschilder dus. Maar een even bekende roerganger. Reeds ettelijke jaren leidt hij het zeilschip Isis door de mooiste plekjes van Noord-Nederland. Omringd door leergierig volk, dat door de meester graag wegwijst gemaakt wil worden in het fraai penselen van aantrekkelijke panorama's. De in brede kring bekende teken- en schildertochten.

De Isis is een varende lokatie om te schilderen," omschrijft Velthuis de doelstellingen. Recentelijk breidde de stad-Groninger waterman zijn activiteiten aanzienlijk uit. Met de aanschaf van de 'platte logger' oftewel Sont- en Wadschip Mars. Een vaartuig met een roemrijk verleden; gebouwd in negentien-vierentwintig op de werf van Mulder in Stadskanaal. Als Wim dook de ruim dertig meter lange boot het water in.

"Het unieke van de Mars is z'n geschiedenis," gaat de trotse eigenaar ruwweg zeventig jaar terug in de historie. "Het was de tijd, dat de schepen die in de Veenkoloniën gebouwd werden een andere bestemming kregen. Het veen raakte op het tweede plan. Buitengaatsse activiteiten kregen de voorkeur. Vandaar ook de naam Sont- en Wadschip. Op maat gemaakt voor deze gebieden." Tot aan het begin van de tweede wereldbrand deed Wim braaf wat zijn baas van hem verlangde; zonder in 't oog springende heldendaden. Dat werd in de maanden mei en juni veertig anders. Het Engelse leger rept zich in grote haast weg uit Europa en de soldaten verdrongen zich om vanuit Duinkerken de overstap

Toen de Mars nog Wim heette en dienst deed als Sont- en Wadschip; zeventig jaar geleden.

naar het eigen 'home' te kunnen maken. Ondermeer aan boord van het schip, dat thans eigenzinnig dobberend aan de Hoge der Aa in Groningen ligt afgemeerd. "Vijfmaal maakte het de oversteek," weet Jan, "met iedere tocht zo'n honderd militairen aan boord." Na de laatste reis werd het schip door de Engelsen in beslag genomen en voer gedurende de oorlog onder een Britse gezagvoerder."

Anderhalf jaar geleden werd Velthuis - de zoveelste - eigenaar. "Het pendelde in de Oostzee tussen Denemarken, Zweden en Finland," vertelt hij. "Als vrachtschip. Van de gebroeders Nielsen. Ze wilden er wel vanaf. Zo ben ik er aan gekomen." Onooglijk en haveloos; absoluut ongeschikt voor de plannen van Jan Velthuis. Op zijn netvlies stond een luxueus vaartuig, dat verwerdte toeristen een tijdlang moet pleziëren. Met trips langs de Waddeneilanden en andere mooie vaderlandse waterrijke streken. "Aan het water is Nederland zo mooi!" klinkt het liefdevol. Een drijvend hotel moest het worden. "Ik wist precies hoe ik het wilde hebben." Een werf in Harlingen gaf gestalte aan de wensen van de nieuwbakken 'reder'. "Nee, nee," weert hij af, "noem mij geen reder. Het is meer een uit de hand gelopen hobby!" Velthuis bekennt, dat de renovatie meer offers vergde dan hij aanvankelijk had gedacht. "Het kostenplaatje zag er uiteindelijk wel even anders uit." En nog erger was het geworden, indien was voldaan aan de eisen van de grote zeevaart. "De nieuwe eisen van het Holland-register," maakt de schipper wegwijst. De Mars beperkt zijn vaargebied 'van Borkum tot Amsterdam'.

Een drijvend hotel, gesitueerd in twee verdiepingen. Benedende comfortabele slaapplekken voor tweeëndertig gasten (verdeeld over dertien hutten), drie toiletten, drie douches en verschillende huis-houdelijke ruimtes. Boven, in het dekhuis, de lounge, kombuis en bar (met een schitterende biertap). Alles voorzien van centrale verwarming, stromend water in iedere hut en een tweehonderdentwintig volt lichtinstallatie. De ruime vensters bieden magnifiek zicht over het water. De verbouwing heeft de oorspronkelijke trotse lijnen van het schip geen geweld aangedaan. Alleszins verantwoorde ingrepen. Volledig opgetuigd wordt door ruim driehonderdenvijftig vierkante meter zeil de wind gevangen.

In de zomermaanden heeft de Mars Harlingen als thuishaven. Van daaruit wordt gezeild

op de Waddenzee en het IJsselmeer. Na de zomer wordt in Groningen gebivakkeerd. Voor tochten naar - bijvoorbeeld - het Lauwersmeer of een reis door het Reitdiep met z'n ontelbare kronkels. Met als bestemming: Garnwerd, Zoutkamp of Appingedam. Waar water is en voldoende diepte weet Jan Velthuis de weg. Het kan gaan om een dagtocht, maar zeker ook voor meerdaagse trips. De langste reis duurt twee weken. "Natuurlijk wil je weten, wat het allemaal kost," lacht de schipper. "Wat kost het, meneer?" Zo steken we toch in mekaar!" Een week de Mars huren - met complete bemanning - vergt een investering van tien mille. Verdeeld over dertig gasten betekent het ruwweg driehonderd gulden per persoon. Het prijskaartje aan de maaltijden geeft vijftien gulden aan. Voor minder dan vijfhonderd harde Hollandse guldens een week luieren te water. Er zijn vakantiebestemmingen waar meer muntjes mee gemoeid zijn... Velthuis: "Wij stemmen onze tochten en de verzorging zoveel mogelijk af op de wensen van onze gasten." Hij noemt de reizen 'bijzonder geschikt' voor bedrijven. "Ook geschikt," corrigeert hij zich haastig. "Voor personeelstrainingen, congressen, presentaties, noem maar op."

Met zijn bijna dertig meter hoge masten is de Mars aan de Hoge der Aa een in 't oog springende bezienswaardigheid. 't Verleden lijkt even te herleven. Toen de Groninger wallekanten nog afgeladen vol waren met afgemeerde schepen.

Jan Velthuis in de fraai ingerichte roef.
© Nvhn/Han de Graaf

Nvhn 22.2.97